

– щоденний позитивний самоаналіз: треба згадати свої досягнення, маленькі перемоги або просто висловити подяку самому собі. Це можна робити через ведення щоденника вдячності, що покращує самовідчуття, знижує внутрішню критику та підвищує рівень самоповаги;

– соціальна підтримка, яка має великий вплив на психологічний комфорт, оскільки відчуття приналежності та підтримки надає впевненості у собі. Спілкування з близькими людьми, друзями або колегами, які можуть підтримати, активно слухати і давати корисні поради, допомагає відчутти себе не самотнім.

Наведені техніки та прийоми можуть бути адаптованими під особисті потреби, але їх регулярне застосування допомагає значно покращити психологічний стан та відчуття комфорту в повсякденному житті.

Підводячи підсумки, можемо зробити висновок, що психологічний комфорт у соціальному розвитку є фундаментальною потребою кожної особистості, він впливає на її емоційний стан, самооцінку, мотивацію та здатність до соціальної взаємодії. У сучасному світі, де темп життя постійно зростає, а вимоги до особистості стають підвищуються, питання психологічного комфорту набувають подальшого дослідження.

Список джерел інформації

1. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.

2. Роль психології у формуванні психологічного комфорту: ключові аспекти. URL : <https://fact-news.com.ua/rol-psixologii-u-formuvanni-psixologichnogo-komfortu-klyuchovi-aspekti/>

3. Вплив самоцінності особистості на психологічний комфорт молоді сім'ї. URL : <https://naub.oa.edu.ua/vplyv-samotsinnosti-osobystosti-na-psyholohichnyj-komfort-molodoji-simji/>

МОТЕНКО Ярослав Володимирович

к.і.н., доц., Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків)

ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА ЯК ПРЕДМЕТ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Одним із важливих аспектів російсько-української війни 2014-2025 рр. є відповідність українського істеблішменту соціально-економічним та безпековим викликам сучасності. Повномасштабне російське збройне вторгнення до України у 2022 р. спровокувало у її суспільства посилений запит на загальнонаціональних та регіональних лідерів, здатних ефективно діяти у кризових ситуаціях. Зважаючи на масштабність наслідків російської агресії, цей запит буде тривалий час суттєво впливати на якісний склад української політичної еліти, тому вже зараз існує необхідність у соціальному

прогнозуванні головних тенденцій її розвитку. Предметом пропонованої наукової розвідки є визначення основних напрямів розвитку інституту політичного лідерства в Україні у сучасному вітчизняному науковому дискурсі.

Дослідження феномену політичного лідерства у пострадянській Україні знайшло своє відображення у низці академічних наукових праць, присвячених вивченню історії становлення і розвитку українського політичного класу наприкінці ХХ-на початку ХХІ ст. Науковці характеризують цей тривалий та драматичний процес як поступову еволюцію колишньої радянської партійної номенклатури та її опонентів, внаслідок чого протягом останніх тридцяти років в республіці було сформовано так звану «роз'єднану еліту». Характерними ознаками цього політичного класу були відсутність чіткої системи загальнонаціональних цінностей, перманентна міжпартійна ворожнеча та нестримне прагнення до особистого збагачення. У процесі формування багатопартійної системи українська політична еліта пройшла кілька етапів, які характеризували зміст її економічної активності та особливості політичної комунікації з власним електоратом: неопатримоніальний (1991-1994 рр.), олігархічний (1994-2005 рр.), клієнтелістський (2005-2010 рр.), непотичний (2010-2012 рр.), популістський (2013-2019 рр.). У підсумку українське суспільство переконалося, що протягом останніх тридцяти років його політичний клас здобув солідний досвід перерозподілу державної власності та міжособної боротьби. Водночас з'ясувалося, що українській політичній еліті складно протистояти російській експансії. І якщо у 2003 р. Україні вдалося запобігти захопленню росіянами острова Коса Тузла, то у 2014 р. республіці довелося пережити окупацію Кримського півострова та частини Донбасу. Повномасштабне вторгнення російської армії 24 лютого 2022 р. зумовило необхідність широкої публічної дискусії щодо історичної місії української політичної еліти у ХХІ ст. та здатності вітчизняного політикуму виконати покладені на нього завдання: забезпечити усім необхідним Збройні сили України, відновити повноцінну роботу військово-промислового комплексу, здобути міжнародну підтримку, зупинити наступ ворога і відновити контроль української влади над тимчасово окупованими територіями.

У листопаді 2022 р. Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса та Інститутом соціальної та політичної психології було організовано круглий стіл на тему «Нове покоління українського політикуму в умовах війни та повоєнних суспільних трансформацій» де було висунуто тезу про появу в Україні умовного «покоління війни» – політичного класу, який, пройшовши випробування війною, є переконаним носієм ідеї української державності. Джерелом його формування є громадянське суспільство України, передусім, представники волонтерства та добровольчого руху. Саме їм належить історична місія – створити загальноукраїнські політичні партії, які спільними зусиллями виведуть країну з кризового стану, організують ефективну боротьбу з корупцією і здійснять процес деолігархізації республіки. Отже, згідно з прогнозом українських науковців, майбутнє країни буде залежати від загартованих труднощами війни відповідальних політичних лідерів, які зможуть вирішувати складні соціально-економічні та політичні проблеми на

засадах використання високих технологій та керуючись принципами людиноцентризму та дотримання громадянських прав і свобод.

Більшу обережність в оцінках перспектив нового політичного лідерства виявили учасники Круглого столу на тему «Політична система України в умовах війни», проведеного Центром внутрішньополітичних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень того ж 2022 р. Його учасники також зазначили, що в українському суспільстві справді сформовано запит на реформи, що мають докорінно змінити республіку, усунувши з її політичного життя такі негативні явища, як корупція та неефективна бюрократія. Однак, як справедливо відзначили учасники дискусії, для реалізації таких масштабних завдань лише одного ентузіазму буде замало. Майбутнім політичним лідерам із середовища громадянського суспільства потрібний певний досвід державотворчої діяльності, якого більшості з них зараз бракує. Особливо складна ситуація очікується у сфері формування нових загальнонаціональних партій, оскільки їхнім майбутнім керманічам доведеться докласти серйозних зусиль для того, щоб ці організації виявилися справжніми об'єднаннями громадян, які захищають свої інтереси, а не лише виборчими проектами. Мілітаризація українського суспільства очікувано висуне на провідні ролі в українському політикумі військових, які мають навички роботи в умовах чіткої ієрархічної структури та звикли віддавати й виконувати накази. Проте, їхній успіх як політичних лідерів, в майбутньому буде залежати від уміння знаходити компроміси та домовлятися з іншими політичними акторами.

Таким чином, академічне середовище України визнає, що політичне лідерство в Україні на початку XXI століття перебуває у стані трансформації, спричиненої російською агресією. Спостерігається суспільний запит на новий тип політикуму, що спирається на волонтерський рух, військових та громадянське суспільство. Його основним завданням є подолання корупції та усунення олігархії від ухвалення політичних рішень. Водночас, недосвідченість нових лідерів може дестабілізувати суспільство. Тому майбутнє України буде залежати від здатності українського політикуму ефективно реагувати на виклики воєнного та повоєнного часу, використовувати у своїй роботі сучасні управлінські підходи та керуватися демократичними цінностями.

Список джерел інформації

1. Гапоненко В.А. Система інституційних чинників політичної демократизації в Україні: монографія. К.: КНЕУ, 2020. 311 с. URL : <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7e1c91f9-b758-40db-b364-16777b4d4580/content>

2. Заставна М. Сучасні політичний клас і політична еліта в Україні. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2011. Вип. 6. С. 313–326. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2011_6_31

3. Нове покоління українського політикуму в умовах війни та повоєнних суспільних трансформацій : матеріали круглого столу (Київ, 15 листопада 2022 р.) ; За наук. ред. Ю.Ж. Шайгородського, С.Л. Чуніхіної; Національна академія наук

України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Талком, 2023. 36 с. URL : <https://ipiend.gov.ua/publication/nove-pokolinnia-ukrainskoho-politykumu-v-umovakh-vijny-ta-povoienykh-suspilnykh-transformatsij/>

4. Політична система України в умовах війни. НІСД. URL : https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/politychna-systema-ukrayinyvumovakhvijny?__cf_chl_tk=20G7X9FqeerrfnvG4UWOAieIT9ONT9tU1vB72X.wjs417403505531.0.1.10lt7gO_menZIxVStnBgCUhXAmXa0iU6Nbs_lp69AqXY

ПІДБУЦЬКА Ніна Вікторівна

д.психол.н., проф., Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків);

ШЕПЕЛЬ Катерина Ігорівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (Україна, м. Харків)

ЕРА ГЛОБАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ЛІДЕРИ, ЯКІ ЗМІНЮЮТЬ СВІТ ЧЕРЕЗ ТВОРЕННЯ

«...Головна якість лідера – чітке бачення мети, яке іншим представляється лише дуже розпливчасто або не бачиться зовсім...»

(Гарвардська школа бізнесу)

На превеликий жаль, ми стали свідками та учасниками того, що сучасний світ переживає кардинальні трансформації: технологічний прогрес, екологічні та соціальні кризи, геополітичні конфлікти та моральні виклики. Ці зміни вказують на необхідність нових підходів до лідерства.

Традиційні моделі лідерства, які базувалися на жорсткій ієрархії, централізації влади та економічній вигоді, вже не є ефективними. І навіть такі історичні постаті, як Юлій Цезар, більше не вписуються у новий формат існування людства.

Натомість на перший план виходять нові компетенції, зокрема емоційний та духовний інтелект, стратегічне мислення, знання, адаптивність, інноваційність і соціальна відповідальність.

Наприклад, дослідник лідерства Роман Бондар поговорив із 30 CEO успішних компаній та вивів нову формулу якостей антикризового керівника: людиноцентричність і турбота, безперервне вдосконалення, адаптація та гнучкість, дисципліна в досягненні результату [3].

У нових умовах суспільство вимагає відкритості, етичності та соціальної відповідальності.